

Մանգրումի Էֆեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՄԱՐՏ 5 ՃԻԽՄԱ ԻՐԹԷՍԻ

ՆԻՄԷՐՈ 7

Մանգրումի Էֆեսոս համայնական ժողովի 260 նիստի վերջիկ, սենեկի գլխավորի, բոլոր փարսապ տախի իշխան օլարապ, 200 զէ՛ օլուպ, ալթը պլըղը 100 զէ՛ օլա-
ճապ, վե նիւսիւսի տախի 50 ար փարսապ սաթըլաճապ տըր :

Իւնաթըն պեհեր սաթըրը իշեն, պի-
րինճի տեֆատա 5, իբինճի տեֆատա 2,
վե իւնիւնճի վե սայիր տեֆատա 1
էր զուրուշ ալթնաճապ տըր :

Մեթուպ վե սայիրէ, իսթանպուլտա Պաղչե Գաբուսու-
խարիճինտէ, գարաղօլխանէ իլե ճամիի շերիֆ արա եւ-
րինտէ քեպլին Շապըլխաննտա, Կարապետ 8. Փանոս-
եանըն 18 նիւմէրօլու օտաօրնա կեօնտէրիլէճէ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ճերիտենին 254 ինճիւ նիւսիւսիստէ
շու մեթուպ օգուլնալ տուր :

« Յէ, 29 Բեմալ, «Էն 82 Բեմալէլէ
Էրլէնճապիւն վարի օլա Բեմալէլէլէ
Բեմալէլէլէ տիր :

« Էրզինճան սանճաղը պուլնտան ագտէմպիր
գազա օլուպ, ումուրը միւթիլէսի միւսիլիւ-
րէ միւթիլիւզ օլուլուլու հալտէ, սէօրտիւն-
ճիւ օրտուլի հիւսայուլուս մերքեզ րէթրիլապ
գըլընտըլընտան, պիր գալ գազա իլալիսի-
լէ, տայիրէսի թէվսի, վե պիր սանճապ թէշ-
քիւ իտիլմիշ, վե խայլի վազըթ միւթէսար-
ըթըլը Իքէն, Էրզրում վիլայէթի ճէլիլէսի-
նին թէշքիլաթը ճէտիտէսինտէն տօլայր,
գայիմագամըղա թահիլ իլէ, Գարահիտարը
Շարգը գայիմագամը սապըզ սաատէթլու
Խուրչիտ բաշա հաղըթիլէրի գայիմագամ
թայիլին պուլրուլմուշ օլմաղլէ, միւշարիլէյն
հաղըթիլէրի կէշէնլէրտէ պուլրայա մուվասէ-
լէթ իթմիշտիր :

« Թէշքիլի վիլայէթ նիլգամնամէսի աճեւամ
վե իթթիլգաթընճա, միւշարիլէյն հաղըթիլէ-
րի Էրզինճանը թէշքիլէրի միւթէազըլիպ,
Էրիկեանը իվանըն թայիլինիլէ, սանճապ
Իճապ իտէն թէշքիլաթէ միւսպալէրէթ պու-
լուրտուլըլարը սըրատա, օն սէքիլ Էրիկեան
Էրզինճան պուլուլնան պիւլիւք մախտուլմիւ
միւսթէվիթի մաաշլա մէրքեզ միւսիլիւ, վե
տայիրէլէրի մէնսուպաթընտան պիրինի գապ-
թիլէ Էրիլ պաշըր, վե պիր տիկէրինի
գապթիլէ միւլաղիմի նասպ ու թայիլին իլէ-
միշլէր. վե մուլտիսէրէն գարիլէլէրտէ թէ-
շէքըլիլ իտէճէթ իլթիլայար մէճիլալէրինին
տուրէթի թէշքիլինէ տայիր թայիլմաթը մախ-
տուսէ կեօնտէրիլլէրտիր :

« Մէճիլիսի իվայէթ թայիլին օլուլնաճապ ա-
գա, ինթիլապը Էնալի իլէ իճրա օլուլնաճա-
ղընտան, Էքսէր մահլէլէրտէ օլուլուլու կիպի,
պուլրատա պուլուլնան իլէրու կէլիլ թազը-
մը, աղալըգտան միւթէնէֆիլի օլա կէլտիք-
լէրի, վե պի թախսիս պու տեֆա թայիլին

օլուլնաճապ ագալա, խաղիլնէլի ճէլիլէտէն
մաաշ վէրիլէճէկիլինի անլամըշ օլուլուլարը
ճիհէթլէ, չիմաթիւն հէր պիրիսի թարաֆ
թարաֆ ատէմլէր իլամ, վե քէնտուլէրինիլ
ապա ինթիլապ օլուլնալարընը նիշէ պին
վատ ու վայիտ իլէ, պիշարէ Էնալիլէ իֆամ
իլլէտիլքէրինի Էնալիլտէն իշիտիլօրուլ :

« Պուլանըն Էն իլէրու կէլիլէրինտէն Տէ-
լի Տիքլի հաճի Ալի պէյ նամընտա պիր գաթ
վար տըր քի, պու հէֆախինի գուտամանը
տիր. միւլալիլէյնի ատէթի մէլուլիլէսի օլ-
տուլու իւլլըն, տեֆէթուլու վալի Էնալիլ
րէթիլէրինին Էրզրումի թէշքիլէրինտէ, Էն-
ըն Էօլտան իսթիլգալէ չըզըպ, պազը վե-
սայիլի իլէ միւշարիլէյն հաղըթիլէրինէ հու-
լուլ իտէրէք, մէմէքէթէք քէնտիսինէ մու-
րըղ պուլուլնանլար, վե քէնտիսինին իսթէ-
տիկիլինի իլլէմէլէ մանի օլանլար հազըլարըն-
տա, պիր թազըմ Էվալիլնամէ իսթիլհալիլ-
լէ, կէշէնլէրտէ պուլրայա ատէթ իլլէմիշ,
վե ճէպէլի Տէրսիլին Էրզրայի մէշհուրէսին-
տէն Մահմուտ վե Գազօ նաման չախսլար,
չէնտ տեֆա ասաքիրի հաղըթիլ Շահանէյլ
մուգալէմէթ, վե հաթթա գուրչուլն աթմա-
ղա պիլէ ճէսարէթ իթմիշ օլուլուլարընտան,
մէրգուլման ճանիպի օրտուլի հիւսայուլուս
թահարիլի իթթիլիլմէքտէ իքէն, միւլալիլէյն
հաճի Ալի պէյ պուլնալարը խանէսինտէ իսթի-
լա վե հիւսայիլի իթմիշ օլուլուլու կիպի, վա-
լիլի միւշարիլէյն հաղըթիլէրինի իսթիլգալէ
կիթտիկի սըրատա, մէրգուլմանը տախի պէ-
րապէր կէթիլիլտիլիլ, օրտուլի հիւսայուլու
թարաֆընտան իսթիլիլպար գըլընմաղլէ, տէր
հալ քէյթիլլէթ մագամը սամիի միւշիրիտէն,
վալիլի միւշարիլէյն հաղըթիլէրինէ իշար վե
հիքեպլէթ գըլընտըլընտան, պուլնուլ իլգէ-
րինէ Էրզրում մահպէսինտէ հապս վե թէվ-
գըթ գըլընմիշ օլուլուլարը հալտէ, միւլալի-
լէյն հէր նասըլսա աֆիլ իթթիրէրէք, պէրա-
պէրինճէ ալըպ Էրզինճանէ կէթիլիլտիր :

« Միւլալիլէյն հաճի Ալի պէյին Էրզինճա-
նէ կէլիլէր Էքսէր զարիպ պիր հալտէ օլուլու-
ղուլնտան, պուլնուլ պիր նէպլէ թարիֆ ու
պէյանընա շու վէճիլէ իլթիլտար իտէրիլ քի,

միւլալիլէյն Էրզրումտան նէ վազըթ հարէ-
քէթ իտիլպ, հիսապճա Էրզրումտան նէ գէման
մուվասէլէթ իտէճէկիլինի, պուլրատա պուլու-
նան մախտուլարընա պա թէլիլկրաֆ պիլ-
տիրմիշ օլմաղլա, միւլալիլէյնի Էնալիլի
պուլուլ ու իթիսաֆընա տիւլէն Էքսէր չօգ
վիւճուլ ու Էրզրում պէլտէ, վե պազը Էնա-
լի գօրգուլարընտան, վե Էքսէր թարաֆ-
տարանը մէմուլիլլէթիլէրինտէն, միւլալիլ-
լէյնի մէմէքէթէ կիլէճէկի կիլն իսթիլգալա-
լէ չիթապ իլլէտիլքէրի կիպի, (1) Զապթիլ-
լէ Էքսէր պաշըր տախի պիր թազըմ սիւ-
րի զապթիլլէրէ :

« Քիւլիլք պիւլիլք, հիշ պիր մէմուլիլ-
լէթտէ օլմայան պայաղը պիր ատալմըն, պու
վէճիլէ հիւքիլմէթ մէմուլարըլա իսթիլգալալ
օլուլնուլուլուլու, պիր վազըթտա, վե հիշ պիր
Էքսէր Էմալի կէթիլլէթիլ օլուլուլուլուլուլու,
պուլնուլ սէպէպ վե հիւքիլմէթի, վե միւլալիլ-
լէյնի պու գատար իքթամ վե ինթիլալա
պայիս օլան ֆաղիլլէթիլ նէ իտուկի, պազը
գէվաթտէն օրուլմուլ օլմաղլէ, գայիմագամ
բաշա հաղըթիլէրինին պիւլիլք մախտուլա-
րը օլան մէրքեզ միւսիլիլ պէյ Էքէնտիր, Է-
լան սիննի թէմիլլէ պալիլ օլմաղլալ, տէ-
րէճէյի սապալլէթ վե հատալլէթտէ օլուլուլ-
լարընտան, Էքսէրլէրինին մալիլմաթը օլ-
մագաղըն, հէր նէ իսէ պիր չօնուլուլուլ իթ-
միշլէր ճէվապը վէրիլմիշտիր :

« Պու խուսուլուլն չօնուլուլուլուլուլուլուլու
իլլէտիլկիլին իսպաթ իշին տախի, մէրքեզ վե
թահիրիլաթ միւսիլիլլէրի պէյ Էքէնտիրլէրին,
միւլալիլլէյն հաճի Ալի պէյին, չէնտ մահ մու-

(1) Թըպըր Էրզրում Էնալիլինին Զարու-
թիլն Էպիսկոպոսա Էաթուրըլարը կիպի օլ-
մուլտուր :

գատնեմ ինչա իմտիրմիչ օլտուղու գազինօ-
տա, ախչամարա գատար պիլարտօ օնա-
մաղլա մէշղուլ օլտուղլարընը, վէ պուռնու
քէնտիլէրինէ իշ կիւճ իթտիքլէրինի, պազը
էրպապը վուգուֆ րիվայէթ իտիյօր:

«Շուրասը տախի աղբէպ տիր քի, միւ-
մայիլէյ՝ հաճի Ալի պէյ, էօթէտէն պէրու
միւթէղիմլիք իլէ քէսպի սէրվէթ վէ շէօհ-
րէթ իտէլէք, հէր սէնէ պու եօլտա պիր չօգ
տատ ու սիթէտլէ մէշղուլ օլտուղու, վէ
զիմմէթինտէ օն պէշ պուռնուք եիւք դու-
րուշ միրի ագճէսի պուլունուպ, պու փա-
րալարա պուռնա սէնէլէրտիր իթէթթիլէ իշ-
լէտիկի հալտէ, զիմմէթի մէզքիւրէնին թա-
սիլի, պիր մէմուրուն ազլընամը կէլմէզ, եօլ-
տա հիքմէթ թաճիթնտա մըտըր պիլինէմէլ:
Թէշթիլթը ճէտիտէյի վիլայէթտէն պուրա-
ճա պիր կիւնա էսէրի խայր ու մէնֆաաթ
կէօրիւլէմլիշ իտէտէ, ազալարըն հէնուզ
ճիւլմէսի ինլիլիսապ վէ իմային օլունմաղը-
ղընտան, վէ աճալը մէմէքէթէ, գայիմա-
գամը միւշարիլէյ՝ հազրէթլէրի թարաֆլա-
րընտան լայըղըլա իթթիլա հասըլ օլամա-
տըլընտան, իլէրուտէ պու հալաթըն հիւանի
գալպա իֆրաղը մէմուլտուր:

«Գապուլ պուրուլտուղու հալտէ, պուռ-
տան պէօյլէ տախի, պուրաճա պազը հալա-
տիս վիթէճէկիմի վատ իտէրիմ:»

Չօգ մէմուռն օլուպ վէ թէշէքքիլ ր
իտէրիլք քի, թաշըալարտա պուլունան
զալըմ ու զատտար ու խայինլէր ալէյ-
հինտէ, ճէրիտէ կիպի միւթէպէր, վէ
վիւքէլայի ֆէխսամ վէ մէմիւլէնէ կէ-
շէր Օսմանլըճա պիր զազէթատա տախի,
պէօյլէ տիգզաթ վէ միւթալարա պէ-
ղայէթ տէրէճէտէ շայան պահալար կէօ-
րիւլմէյէ պաշլամըլ տըր: Խուսուսիլլէ
մէզքիւր մէքթուպու հէր քիմ եազմըշ
իտէ, քէմալի պէլաղէթ վէ քէմալէթինի
իպրազ իլէմիշ տիր: քիւշէքի, հէր վա-
զըթ թաշըալարտան պէօյլէ մէքթուպ-
լար կէլէրէք, Օսմանլըճա զազէթալար-
տա տէրճ իտիլտէ իտի: գիրա, թաշըա-
լարտաքի զալըմ ու խային ու զատտար-
լարը, կիւլէր արտաընտան թիքէլէր կի-
պի թէմիլղէմէք իլին, տէյէպիլիլիլք քի,
զազէթատտան պաշլա հիշ պիր վաաթթա
պուլունամազ: չիւնքի, նաալը քի պաշ-
ղա տէֆալար տախի սէօյլէմիլիլք տիր,
մէմալլէթի մահրուսէյի Շահանէնին հէ-
ման հէր թարաֆընտա, իսլամտա վէ
թրիթթիլայնտա պուլունան օ մագուլէ
քիմէսնէլէր, էօրֆլէրիլլէ էհալիլի պէլ-
տէլէրինին կէօլէրինի գօրգուլտուպ, վէ
աիլլէրինի պաղաւըլ օլտուղտան, վէ հի-
շի իգթիլատտէ, եալան եէրինէ հիւանի
հալէրինէ շէհառէթ իթտիրէրէք, վէ
իսթէտիքլէրի մահսէրլէրէ իմպալար վէ
միւհիւրլէր պաաթթըթալապ, աֆէրին-
լէր իշիտիպ, նըշանլար վէ քիւլթալէ ու
մէմուրլլայէթլէր թահսիլինէ մուվաֆ-
ֆազ օլապիլտիքտէն պաշղա, հիւքիւ-

մէթի սէնիլլէյի տախի ալտաթմանըն
թարիլք ու թէտպիլիլի պուլաճազ գա-
տար շէյթան վէ ուսթա օլապիլտիլլէր
տիր: հալ պու քի զազէթա, ահալինին ի-
սանը տիմէք օլուպ, վէ մաղուլմէ հալիլ-
սէ, զազէթաճըլարա, կիլլիտէն իֆատէյի
հալ իտէպիլիլ, վէ զազէթաճըլար տախի
տնլէրի լայըղըլա, վէ իպաաթըլաճըն
սէլամէթի, վէ ումուլուն մէնֆաաթթը
նիլլէթիլլէ, պիլա միւտահէնէ տէրճ ի-
լէ, վապիֆէ վէ վաճիպէսի իգթիլատտէ-
ճա, Սալթանաթը սէնիլլէնին նազարը
տիգզաթ վէ մէրհամէթինի տալլէթ իտէ-
ճէյի, վէ թարաֆը Սալթանաթը սէնիլ-
լէ տէն տախի, իճապը իճրասընալու թի-
ու հիմմէթի աճիլլէ պուլլուլաճաղը պի-
իլթիլալա տըր:

Թէքրաթէն սէօյլէրիլք քի, ճէրիտէտէ-
քի մէզքիւր մէքթուպ, զիլապէսիլլէ
մէմուռնիլլէթթիլլէ մուճիլ օլունուլտուր:
չիւնքի, հիսս օլունուլտուղունա նազարէն,
պիր զաթը էհիլ իսթիլղաթմէթ վէ սահիպ
րիւթպէ եա մէմուրիլլէթ գալէմինտէն
չըգմըշ օլտուղու թագտիրտէ, թաշըա-
լար հազգընտա չիմտիլէ գատար սէօյ-
լէտիքլէրիլլէ քէաֆֆէսինի թատիլգ
իթմէքտէ տիր:

— Ճէրիտէտէն ալընարազ, տիւնքի 6
նիւմէրօլու Մանղուլմէտէ տէրճ իտիլլէն
Լօտորա մէքթուպուլունա պազըլլէսի:

«Այս պէպէս նաչի պիր դաշ տիւք-
քեան աչուրի միւնթաղաթ վէ միւլէլլէն գօլ-
թուլար օլուպ, հէր պիրինին իլլինտէ զա-
լէթ միւլէլլէթ սանտալլէ վէ գանաթէ, վէ
կիւլէլ կիւլէլ թաղըմար, վէ հէր գէման
կիւրուհու ֆուգարատան բէք չօք շախալար
մէվճուտ տուր:

«Իլլէ օն իքի եալընտան տօգսան եա-
լընա գատար աաալար քիւլլէլլէ պիւ-
լիւքիւլա չագմագտա օլտուղլարընտան, տա-
լիմա գալլա էքսիք օլամագտա իտէտէ,
նիլլիլլէրլէր լայըղըլա պըշաթ թուլմաաղը-
լարընտան, էն պիւլիւք մուարաղալարը պիր
գաշ եուրուլա պէր թարաֆ օլույօր:

«Այնչէն կիւն գօլթուղուն պիրիսինտէ
միւնաղաա իտէր իքէն, թուլթուլուպ մէք-
քէլէ կէօթիլլէրլէմիլլէ օլան պիր չօճուպ,
հինի իսթինթագտա «բէտէր վէ վալիտէն
վաճ մըտըր, վէ նէրէտէ եաթըպ գալպալօր-
տուն» տէյի սիւլալ օլունտուգտա, «պիլմէմ»
տէյի ճէվապ վէրտիկի կիպի, էօմրիւնտէ քի-
լիսալէ կիթմէտիլի, վէ իսպիլ ու մագուլտ
նէ օլտուղունու թանրալար, ըրդ ու նա-
մուս, վէ ալ ու էաէպտէն արի օլտուղու
տախի իֆատէսինտէն աւալըլմըշտըր:

«Պուռնուն իւզէրինէ կիւրուհու ֆուգա-
րանըն աճալ վէ հարաքեաթը թահգըզ վէ
թէֆիլլէ զըլընտըգտա, էքսէրինին հէր շէյ-
տէն պիլապէր օլտուղլարը թէպէլլէն իթ-
մէսինին իւզէրինէ, իսկիլթէրրա տէվէթի
չիւտիտան էալիլլինի պուլթէրէսթիլլէրտէն
գուրթարըպ, իսպիլգ ճէմիլ էշնալը պիլտիր-
մէք իլլին պուռնա իսկալին թէլէթ իթտի-
կի, վէ բէհապին վէ մէմուրին կէօնտէրտիկի

հալտէ, նէֆսի շէհրտէ պէօյլէ տինսիլ վէ
իւսիլգ սաքսըզ աաթմէր պուլունմասը զա-
րալիպտէն, վէ պազասը թէճվիլ իտիլլէլլէն
պիր շէյ օլտուղու, հիւքիւլմէթ մէմուլարը
թարաֆլարընտան պազը եէրլէրտէ իֆատէ
օլունմուլտուր: Վաղէթալարտա միւթալաա
օլտուղունա կէօրէ, պու գըշ աճըլգտան վէ-
ֆաթ իտէնլէրին մըգտարը եէտի սէքիլ րատ-
տէլէրինէ վարըպ, սուգտան էօլէնլէր իսէ
բէք չօգ տուր:

«Ալիւրուհու մէզպուրուն էքսէրի վէրէմ
իլլէթի միւլլիլքէսինէ միւլթիլլէլա օլուպ, պա-
զըլմատան ֆէվիթ վէ թէլէթ օլմագտա տըրլար:

«Իլլէ ինտլէրինտէ տաղ աաալար գա-
տար գատար ու իթիլալարըմըլ եօղ իքէն,
համտիլլահու թէլալեա, մէմալիլթիլլէտէ պու-
կիւնա վուգուլթը միւլթէլլէլմէ կէօրիւլ-
մէյիպ, տիլէնէլլէրին էքսէրի պիլլէ, աահապը
իգթիլտարտան օլտուղլարը հալտէ, պու
մէսլէքէ ալըշտըզլարընտան թէրք իտէմէ-
մէքտէտիլլէր:

«Իսթանպօլտա ֆուգարատան աաալ օլու-
նան պիր համմալըն պիլլէ պէլլինտէքի քէ-
մէրինտէ ալ չօգ փարաաը պուլունուլտուղու-
նու պուրատա սէօյլէսէմ ինանմաղար: չիւն-
քի պուրատա օ մագուլէ աաալար սէֆա-
լէթ վէ սէֆահէթտէն իքի բուլու պիր եէրէ
կէթիլլէլլէլլէր: Այնչէնտէ աղնիլատան վէ
միւլթէպէրանը թիւճաթանտան պիր զաթ,
ֆուգարա իլլին սարֆ օլունմաղ իւզրէ, պին
լիւրա իթա իլլէմիշ իտէտէ, պիր ագճէլիք
ֆայտէսի կէօրիւլլէմիլլէ տիր:

«Տաաֆթաղըլը զայէթ միւս-
թէրի օլուպ, գուտրէթի եէթտիկի գատար
եէլիլ իլլէր, վէ արթան ագճէյի իտէնսի-
նին թանլիլլէն սարֆ իտէր:

«Պուռնարըն իտէնսինտէ թէմիլլիլէ բէք
տիգզաթ զըլընմագտա օլտուղունտան, կէ-
չէնլէրտէ, պիր մուհիպալ իլլէ պիր խանէյէ
կիթտիկիլլէտէ, բօթին իլլէ պաաաղըլմըզ
եէլլէրի, եաշ պէզ իլլէ պէսլէմէ սիլմէքտէ
իտի:

«Թարաֆը հիւքիւլմէթտէն ֆուգարա թա-
զըմընըն, մէմալիլթի տախիլլէլլէ տաղըրըլ-
մասընա, վէ օրպտա իաշէ վէ իտաթէլլէրինէ
պազըլմասընա գարար վէրիլմիշ իտէտէ, հիշ
պիրիսի րիգաաըլա կիթմէյիպ, աահագ սէ-
նտէ իւշ տէօրթ քիլիլ գօր իլլէ շէհրտէն
չըգարըլապիլմէքտէ տիր:»

— Պիր դաշ կիւնտէն պէրու, իսկէն-
տէրիլլէտէ գօլթուլ գուհուր իթմիլլէ տէյի,
պէյն էլ էհալիլ պիր գօրգու էսէրի կէզմէ-
յէ պաշլամըլտըր: հալպու քի էմիլլէթէ
շայան սուրէթտէ ալընան մալիլմաթլա-
րա նազարէն, շու հալաթիս րիլլէ գա-
տար իքէն տէվէ գատար պիւլլիլմիւլ շտիւր-
շէլլէ քի, եալընըպ պիր թանէ գուհու-
րաթ կէօրիւլալիլլէ թագտիրտէ, զա-
զէթա օգուլմայտըլար իտանընտա, հէր
շէյճէ օլտուղու միսիլու, զըրդ սէքիլ
գալըպա տէօրիւլլէլլէ, վէ պիր սայը օ-
թուլ պիրէ զըրդ պիրէ գատար չըգմըշ-
տըր:

Տիւն տիւշամըրի Լա թիւլլէրտէ օլ պապ-
տէ շէօյլէ եազըլմըշտըր, «Մալթատան

կէջէն պիտի թելէկրաֆ խապերի, իսկէն տէրիւն տէ արդի սուրէթ տէ օլտուղու հալտէ, քօլէրանն զուհուրին թաստիգ իյլէմիշ օլտուղուն տան, չէհրի մեզպուրուն նեզարէթ սըհհիյէսի թարաֆըն տան, Մըսըրտան օրայա կէլէնլէրին 30 կիւն գարանթինս պէքլէմէսինէ գարար վէրիմիշալի:

—Մըսըր Սզիկիյէ գուհանեաւ վաբօլարը, շիմոյէ գատար Տէր սաատէթ տէն բէնճէմպիհ կիւնլէրի եօլճու օլմագ տա իքէն, պու տէֆա կիւնլէրի թէպտիլ իտէրէք, սալը կիւնլէրի չըգմայա պաշլամըշտըր:

—Ֆրանսա տօնանստընըն Ադ—տէնիգ Ֆըրգաւր դօմանտանը ամիրալ Սիմօն, Մաթիսին նամ ֆիրգաթօն իլէ, Սիւրիս սուլարընտա տօլաշմասընա եմ օլունտուղու հալտիսաթ տան տըր:

—Մէմլէքէթէյն թարաֆընտան Տէր սէատէթ տէ մուգիմ օլան մասլահաթ կիւզար Մ. Պօրտանօյու, հիւքիւմէթի մուվագգաթա ազլ իլէ, եէրինէ Մ. Ալէքսանտըր Կօլէսգօյու թայեին իյլէմիշ տիլ տէնիլմէքտէ տիր, Մըրպ պէյլէյի մագարըր հիւքիւմէթի օլան Պէլլորաու շէհրինտէքի մասլահաթ կիւզարըր, քէզալէք հիւքիւմէթի մուվագգաթա, լիւզու մուզ օլտուղտան պաշգա, մուզիլըր տախի օլմասը եֆէրարըյա լազվ իյլէմիշ, վէ շու եիւզտէն Մէմլէքէթէյն 200 պին զուրուշ քեարը չըգմըշտըր:

Մէմլէքէթէյնտէ ճէման 4 միլիօն նուֆուս պուլունուպ, պուլնարտան 2 միլիօն 400 պին նուֆուսու Ուլահտա, վէ 1 միլիօն 600 պին նուֆուսունուն Պուլտան տա օլտուղու, վէ ճէման 28 պին նէֆէր ասկէրլէրի պուլունտուղու, եէնի թահիրիլի նուֆուստան անլաշլմըշտըր:

—Մըսըր վալիի վալեաշանը հազրէթլէրի տայիլէյի ալիլէլէրի միւտիլի Հասան բաշա հազրէթլէրի իլէ, Քեամիլ պէյ հազրէթլէրի, կէլէն բէնճէմպիհ կիւն Մըսըրա ազիմէթ իթմիշէր օլուպ, բաշայի միւշարիլէյին, Սիւվէյիշ գանարընա տայիլ վէրիլիշ օլան գարար հազրըն տա, թաքաֆը եշրէֆի հազրէթի ճիհան պանիտէն սաորը պուլլուլան Ֆէրմանը ալիլի համիլ պուլունտուղու, եվրագը հալտիստէ օգուհմուշտուր:

—Գարա տէնիգտէ եօլճուլուզ իթմէքտէ օլան թէքնէլէրին, թէհիլէլէր տէն ազատէ գըլընմասը նիյէթիլէ, լազըմ կէլէն եէրլէրտէ բըզ տուպալարը կէզալիլմէսի, վէ եախօտ տայիլ պիլը բալէ տիւլիւնլէմէսինէ հիմմէթ պուլլուլունտուղու թաքալիտէ, քէնտի թարաֆըլընտան տախի մաթլուպ օլընան մուա վէնէթին եսիլկէնմէյէճէլի մսէլինտէ, սիւֆէրայի տիւվէլի եճնէպիյէ թարա

ֆընտան Պապը ալիյէ պիլէր գըլթա միւգաքէրէ թաքալիմ գըլընտըր, վէ շու նիյէթի մէրղուպէյի տիւլիւնէնլէր ի թալեա, Շըլէա վէ եուհան սէֆարէթ խանէլէրի օլտուղու հալտիսաթ տան տըր:

—Իզմիր էյալէթինին պազը մահէլէրինտէ գուհուր իտէն հայվանաթ խաս թէլիլինին տէֆի չարէսինին իսթիհալըր գըլմընտա կէօնտէրիլէն թապիպին, Մէնէմէն գազասընտա իճրա իյլէտիկի թէտապիլ սէմէրէսիլէ, քիւլլէյն գայիլ օլմուշ հիւքիւմէթի կիրտիլի, թաքվիլի վաքաիտէ եազըլորգտան պաշգա, շայանը մէմուհիլիյէթ տէն պուլունտուղու տախի պէյան գըլընմըշտըր:

Ումուհուն մէնֆաաթընը մուճիպ օլան էօյլէ պիլ թէտալիլ, էլհազը շայանը թաքալիլ վէ մէմուհիլիյէթ տիր, լաքին, շուրասը մուճիպիլ էսէֆտիր քի, միւմայիլէյն թապիպ հէքքիմ իսէ, խալըրիսա հըզ վէ վաթանբէրվէլիլէ իտէրէք, պուլունտուղու եախօտ իսթիմալ իթտիկի թէտապիլի միւմէրին մէրթէպէ հէր քէօրին անլաշլմ վէ իճրա իտէպիլէճէլի սուլէթ տէ ալէնէն իլան իթտիրմէյէ հիմմէթ իթմիշ օլմաորգտան պաշգա, հիշ տէյիլ իսէ, թաքվիլի վաքաիլ թարաֆընտան տախի, շու թէքիլի վուհուրա կէլմէմիշտըր:

—Պիլ գաշ կիւնտէն պէրու, թուգրէսմինին լազվ իտիլէճէլին տայիլ, պէյն էլ էհալի լազըրտըր կէզմէքտէ օլուպ, վէ պու տէֆա շու աթիտէ քի իլանըր բէս մի թաքվիլի վաքաիտէ օգուհմուշ օլտուղունտան, այնէն տէրճ իտէրիլ:

«Թուղուն ֆիյաթը միրիյէսի կեան թէնէզիլ իտէճէք, վէ կեան թէրագըր իյլէյէճէք կիպի, իքիտէ պիլտէ միւհիլէքիլէր թարաֆընտան, սայիլ պու ալիլ ու իթատէ պուլունանլարը իզֆալ իթմէք իւզըր, պիլ թաքըմ արաճիֆ նէշը իթտիլէրի կիպի, պու քէրրէ պազը քիմէլէր Ռիսուլմաթ էմանէթի ճէլիլէսինտէն պէօյլէ պիլ թէսալվուր օլուպ օլմաորըրընը սիւալ իթտիլէրինտէն, պու միսիլլու թէսալվուրա տայիլ, էմանէթի միւշարիլէյնաճա մէյտանտէ պիլ միւգաքէրէ վէ գարար օլմաորըր, ճիւմէյէ իլան օլունտուր:»

—Էրզըրու հալտիլիլէրինէ պու կիւն եէրիլիլ գալմամըշտըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւնքի կիւն Քնդհանուր ժողով թէճէմմիլ իթմիշ, վէ էքսէրիյէթի ազա տախի պուլունտուշ իսէտէ, սըբազան Պատրիարք հայր հազրէթլէրի հազըր պուլունտաորընտան, հիշ պիլ շէյէ պազըլմագսըրըն տալըլմայա մէճալուր օլմուշ տուր: վէ զանն իտէրիլ քի, կէլէճէք ճիւմա կիւն թէքարէն թէճէմմիլ իթմէյէ տախի մէճալուր օլմաագ տըր:

Պիլ փետրուար 12 տէ, 290 նիւմէրօլու վարագատա, ֆաղաքական ժողովըտա, ազալար իլէ սըբազան Պատրիարք հայր հազրէթլէրի պէյնինտէ խայլիճէ գըլ ու գալ գուհուրա կէլմիշ օլտուղուն պիլտիրտիքտէն սօնաբա, չէօյլէ եազմըշ իտիլ:

«Պիլ զանն իտէրիլ քի, Լազըն վազըթ տա, եա սըբազան հայր հազրէթլէրի, վէ ճեախօտ քեաֆիլէթէն մէճիս ալալարը, իսթիֆալարընը վիլմէյէ մէճալուր օլմաագլար տըր: չիւնքի մէյտանտէ օլան ատէմի իսթիլ «զաճտան, էօյլէ անլաշլմագտա տըր:»

Ալէսսէվիլէ պէօյլէ տիր, պիլ շէյ սէօլէնմէյէ պաշլատըրտա, արգասընտան իճրասըր եէթիլիլ, Եէսի սէքիլ պտան պէրու, միւշարիլէյն հազրէթլէրի իլին «խաթիֆա իտէճէքլէր տիր» տէյիլ պիլ լազըրտըր կէզմէյէ պաշլամըշ, վէ պիլ արալըրտա, պաշը իզմիրլիլէր, թէքսըրէն օրայա տալիլ իթմէյէ չըգըլմըշլար իտիլ: վէ, կէրլի էվվէլլէրի, պուլարա չօլուգ էնէմիլիլէթ վէրլմէքտէ տէյիլ իտիլ: լաքին, սօնրատան Սըբազան հայր հազրէթլէրինին (կէրէք սիննի քէպիլլէրի, վէ կէրէք քէնտիլէ խասս օլան սազը իթիգատալարը սէպէպիլտէն նէշէթ իթմիշ օլմալը տըր), գուհուրա կէլմիշ օլան պազըր րուհպանճա հալ ու իտտալարը, վաքթիլ հալէ ույալմաորգտան պաշգա, Սահմանադրութիւն իլէ տախի իսթիլգաճ իտէմէտիլ կինտէն, պէյ էլ նապ սէօյլէնմէքտէ օլան իսթիֆա վիլմէք նիլէթլէրինտէ պուլունտալարընը թաստիգ իյլէմէքտէ, իտիլ: հէլէ կէլէն տէֆաքի ընդհանուր ժողովաքի սէօյլէտիլլէրի, պիլթիւն պիլթիւն նիլէթի մէզպուրէլէրինի գահիլլէ չըգարմըշ իտիլ: չիւնքի, օլէֆէքարա իսթմէթ իթմէքտէ օլան պիլ Պատրիարքըն, Սահմանադրութիւն զէմանընտա, րահաթ գալար իլէ, վէ միլլէթին իլէրու կիլթմէք արղուսինտէ պուլունտան գըլմընա հօշ կէօրիւնլէրէք, վէ Սահմանադրութիւնտա մուաթթալ իթտիրմէյէլէք պատրիարքըր, իթմէթի, եախօտ տաչա տօղրուսու իտէպիլմէք, միւմէրին տէյիլ իտիլ:

Սըբազան Պատրիարք հայր հազրէթլէրի, տիւնքի կիւն ընդհանուր ժողովա թէշթի պուլունտալար, անճալ քէնտիլ իսթիֆասընը կէօնտէրմիշ տիր:

Միւշարիլէյն հազրէթլէրի, քէնտիլ իսթիլ ֆալարընտա, երեսօթիսան էֆէնտիլլէրէ քէմալ մէմուհիլիլէթինի իլիւր իլէ, Պապը ալիլէ տախի իսթիֆասընը կէօնտէրտիլին պէյանտէն սօնրա, քիւրսիլի միւհիլէթմէլլինէ գուհուր իտէճէք օլան գաթըն, տահա գիյալտէ միլլէթի իսթմէթ իտէպիլմէսինի Ալալատան թէմէննի իտէրէք, խաթմի քէլամ իլլէմիշ տիր:

Սըբազան հայր հազրէթլէրի, քէնտիլ իսթիֆասընը, իւշ սէպէպ իւզըրինէ պինա իյլէմիշ տիր: Եսնի պիլթիլմէթի իսթիլարըրը, իքիմէթիլ իսթիֆագալըր, վէ իւշիւնսիւսիլ պու կիւնլէրտէ մէյտանէ կէլէն մէզէպէք պիլ հազըր տալալըր եիւղիւնտէն հուսուլի իսթիլմայտէն պուլունտան պիլ ուլղունտուղունտու գօրգուսու, վէ էօյլէ պիլ մէսէլէքի, կէրէք պիլզալթ քէնտիլինին, վէ կէրէք

